

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК (342.56+342.721):004.62
DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2019.1-2.7>

ЛИПЕЦЬ Л.В., ЧИКІН О.О.

**ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАХИСТУ
ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ В АСПЕКТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ
ЄДИНОГО ДЕРЖАВНОГО РЕЄСТРУ СУДОВИХ РІШЕНЬ**

Статтю присвячено дослідженню питання законодавчого та нормативно-правового регулювання захисту персональних даних під час забезпечення доступу до судових рішень з метою реалізації відкритості діяльності судів, прогнозованості судових рішень та сприяння однаковому застосуванню законодавства. З'ясовано, що Єдина інформаційно-телекомунікаційна система має забезпечити формування і ведення суддівського досьє (досьє кандидата на посаду судді) в електронній формі, визначення судді (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи у порядку, визначеному процесуальним законом, розподіл справ у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України та Вищій раді правосуддя, функціонування офіційного вебпорталу судової влади України ведення Єдиного державного реєстру судових рішень. Наголошено, що, маючи копію опублікованого у формі відкритих даних, придатних до автоматичної машинної обробки, реєстру судових рішень та використовуючи сучасні методи, доступні фахівцям з інформаційних технологій, можна на постійній основі здійснювати синтаксичний аналіз вебпорталу та вебсторінок судів із використанням спеціалізованих програм або скриптів, з метою збереження даних та їх подальшого аналізу в базі за релевантними значеннями. Зроблено висновок, що наявні законодавчі колізії у сфері регулювання оприлюднення конфіденційної інформації (персональних даних) у текстах судових рішень, які оприлюднюються в Єдиному державному реєстрі судових рішень в комплексі з інформацією, яка оприлюднюється на вебпорталі судової влади та на офіційних вебсайтах судів, із використанням сучасних засобів інформаційних технологій, створює суттєві ризики щодо оприлюднення конфіденційної інформації (персональних даних) через автоматизоване співставлення текстів деперсоніфікованих судових рішень з інформацією щодо стану розгляду судової справи.

Ключові слова: *Єдиний державний реєстр судових рішень, доступ до судових рішень, судові рішення, персональні дані, захист персональних даних, відкриті набори даних, оприлюднення наборів відкритих даних.*

The article is devoted to the study of the issue of legislative and regulatory regulation of personal data protection while ensuring access to court decisions with the aim of realizing the openness of the courts, predictability of court decisions and promoting the same application of legislation. It was clarified that the Unified Information and Telecommunication System should provide for the formation and maintenance

---

© ЛИПЕЦЬ Л.В. – кандидат юридичних наук, адвокат, доцент кафедри цивільного права (Інститут післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка), завідувач відділу експертно-правової роботи (Виконавчий апарат Центрального комітету Профспілки працівників освіти і науки України)

© ЧИКІН О.О. – студент магістратури (Інститут післядипломної освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка)

of a judicial dossier (file of a candidate for a position of judge) in electronic form, determination of a judge (judge-speaker) for consideration of a specific case in accordance with the procedure established by the procedural law, distribution of cases in the High the Qualification Commission of Judges of Ukraine and the High Council of Justice, the functioning of the official web portal of the judiciary of Ukraine, the maintenance of the Unified State Register of court decisions. It is emphasized that having a copy of published in the form of open data suitable for automatic machining, register of court decisions and using modern methods available to information technology specialists, it is possible to continuously perform parsing analysis of the web portals and web pages of courts using specialized programs or scripts, in order to save data and further analyze it in a database of relevant values. It is concluded that the existing legislative conflicts in the sphere of regulating the disclosure of confidential information (personal data) in the texts of court decisions, which are published in the Unified State Register of Judgments in a package of information, which is made public on the web portal of the judiciary and on official web sites of courts, using modern means of information technology creates significant risks for the disclosure of confidential information (personal data) through automated comparison of texts de-personified x court decisions with information on the state of consideration of the court case.

Key words: *Unified State Register of Judgments, access to court decisions, court decisions, personal data, protection of personal data, open sets of data, disclosure of open sets of data.*

Вступ. Актуальність теми визначається змінами законодавства, якими широко запроваджується застосування інформаційних технологій у сфері державного управління, у тому числі в судах та органах системи правосуддя. Законом України гарантується доступ до судових рішень, процесуальними кодексами визначається порядок інформування фізичних та юридичних осіб про стан розгляду справ, а Кабінет Міністрів України активно запроваджує електронне урядування та відкритість державної інформації, розпорядником якої є держава. Оскільки запровадження використання інформаційних технологій активно відбувається у всіх напрямках здійснення державної влади, слід приділити окрему увагу дотриманню прав людини, зокрема, праву на захист персональних даних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування ЄДРСР та можливості використання інформації, яка міститься в ньому, досліджувалося такими вченими, як Р. Кайдашев, Р. Сопільник, В. Білоус, та іншими. Також окремі питання нормативно-правового забезпечення електронного судочинства досліджували О. Бринцев, Л. Сердюк, В. Пекарчук та Н. Пушенко, І. Ізарова та інші.

Водночас дослідження питання законодавчого та нормативно-правового регулювання захисту персональних даних у контексті вимог щодо оприлюднення інформації судами та органами системи правосуддя не проводились.

Постановка завдання. Стаття присвячена дослідженню наявного законодавчого та нормативно-правового регулювання захисту персональних даних під час забезпечення вимог щодо доступу до судових рішень, з урахуванням можливостей сучасних інформаційних технологій.

Результати дослідження. Забезпечуючи вимогу щодо підвищення доступу до правосуддя, забезпечення доступу до судових рішень з метою реалізації відкритості діяльності судів, прогнозованості судових рішень та сприяння однаковому застосуванню законодавства, а також забезпечуючи права учасників судових спорів щодо отримання інформації про стан розгляду судової справи; реалізуючи державну політику щодо відкритості діяльності органів державної влади та розвитку IT-сектору економіки України через стимулювання використання відкритої інформації, розпорядником якої є держава, українське законодавство постійно перебуває у стадії змін. Метою створення таких законодавчих норм є забезпечення загального напряму розвитку України в інформаційному просторі, зменшенні рівня бюрократії під час здійснення правосуддя та під час надання адміністративних послуг, з одночасним підвищенням прозорості таких процесів та їх пришвидшенням.

При цьому часто не враховується внесення змін у всі необхідні законодавчі акти, які можуть бути пов'язані з окремими нормами окремих законів. Особливо це стосується регуляторної діяльності, яку проводить Кабінет міністрів України як вищий орган у системі органів виконавчої влади,

під час розповсюдження цих норм на судову владу. Так, під час розгляду питання забезпечення захисту персональних даних в аспекті функціонування єдиного державного реєстру судових рішень встановлено недостатню законодавчу та нормативну базу щодо захисту інформації, а також певні юридичні колізії між законодавчими та нормативно-правовими актами, які під час використання сучасних інформаційних технологій становлять загрозу захисту персональних даних.

З розвитком інформаційних технологій у всьому світі все більше юридичних осіб оптимізують свої процеси, підвищуючи їх ефективність та водночас зменшуючи витрати на утримання персоналу завдяки автоматизації поточних рутинних та однотипних завдань.

На жаль Україна, будучи одним із світових лідерів за кількістю кваліфікованих фахівців у галузі інформаційних технологій, не достатньо широко використовує сучасні можливості інформаційних технологій у сфері державного управління та державного будівництва. Однак є багато напрямів, за якими державні органи вже переглядають та змінюють свої процеси відповідно до можливостей, які надають інформаційні технології. Ключовим гравцем та координатором в цій сфері виступає утворене 1 жовтня 2014 року Державне агентство з питань електронного урядування України.

Зміни відбуваються і на рівні законодавства. Законом України № 2147а-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [1] передбачено створення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, основне завдання якої – покращення доступу до правосуддя та консолідація наявних процесів. Усе це має бути забезпечено через автоматизацію роботи органів системи правосуддя, систематизацію та впорядкування процесуального та управлінського документообігу, фінансово-господарських процесів. Окремо слід виділити норми щодо централізованого захищеного зберігання процесуальних та інших документів, забезпечення обміну інформацією між судами та учасниками процесу в електронній формі, віддалений доступ користувачів до будь-якої інформації в електронній формі, що міститься в системі відповідно до диференційованих прав доступу. Також Єдина інформаційно-телекомунікаційна система має забезпечити формування і ведення суддівського дос'є (дос'є кандидата на посаду судді) в електронній формі, визначення судді (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи у порядку, визначеному процесуальним законом, розподіл справ у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України та Вищій раді правосуддя, функціонування офіційного вебпорталу судової влади України ведення Єдиного державного реєстру судових рішень.

Водночас функціонування Єдиного державного реєстру судових рішень (далі – ЄДРСР) передбачено Законом України «Про доступ до судових рішень» [2]. При цьому до 2018 року ведення Єдиного державного реєстру судових рішень визначалось у порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2006 року № 740 [3], що суперечило конституційному принципу розподілу влади. Однак це питання врегульоване рішенням Вищої ради правосуддя від 19 квітня 2018 року № 1200/0/1518, яким затверджено новий порядок ведення ЄДРСР (набув чинності з 1 жовтня 2018 року) [8]. Крім того, затверджений Вищою радою правосуддя порядок ведення ЄДРСР вже враховує законодавчі зміни щодо функціонування реєстру у складі Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи та передбачає глибоку інтеграцію реєстру з наявною в судах автоматизованою системою документообігу суду, а також встановлення диференційованих прав доступу даних реєстру для авторизованих користувачів через електронний кабінет, для авторизації в якому використовується кваліфікований електронний підпис. Для неавторизованих користувачів передбачено надання безоплатного цілодобового доступу до образів інформаційних ресурсів ЄДРСР через офіційний вебпортал «Судова влада України».

Статтею 7 закону [2] визначено перелік відомостей, що не можуть бути розголошені в текстах судових рішень, відкритих для загального доступу. Серед іншого, до таких відомостей віднесені: місце проживання або перебування фізичних осіб із зазначенням адреси, номери телефонів чи інших засобів зв'язку, адреси електронної пошти, реєстраційні номери облікової картки платника податків, реквізити документів, що посвідчують особу, унікальні номери запису в Єдиному державному демографічному реєстрі; реєстраційні номери транспортних засобів; інші відомості, що дають можливість ідентифікувати фізичну особу.

Це безпосередньо корелює з нормами законів України «Про інформацію», статтею 11 якого визначено, що персональні дані – це відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, а також «Про захист персональних даних», статтею 6 якого визначено, що первинними джерелами відомостей про фізичну особу є видані на її ім'я документи, підписані нею документи, відомості, які особа надає про себе.

З викладеного можна зробити висновок, що закон [2] з першої редакції містить норми, спрямовані на захист персональних даних, які надалі також закріплені в інших законодавчих актах. Водночас закон [2] є спеціалізованим законом, який врегульовує питання доступу до судових рішень.

Повертаючись до постанови [3], необхідно зауважити, що Державна судова адміністрація України була утворена Указом Президента України від 29 серпня 2002 року № 780 як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом. І лише в 2010 році, після прийняття закону [4], ДСА України визначено органом в системі судової влади. Водночас на виконання статті 101 Закону України «Про доступ до публічної інформації» постановою [5] ДСА України як розпорядника інформації встановлено обов'язок опублікування Єдиного державного реєстру судових рішень у формі відкритих даних, тобто у сукупності однорідних значень (записів) даних та метаданих, що їх описують, у відкритому машиночитаному форматі (електронний файл, який може бути завантажений, або інтерфейс прикладного програмування). Цей обов'язок виконується ДСА України шляхом публікації ЄДРСР у формі відкритих даних на офіційному вебпорталі судової влади.

Водночас норми процесуальних кодексів визначають, що інформація щодо суду, який розглядає справу, учасників справи та предмета позову, дати надходження позовної заяви (скарги) чи будь-якої іншої заяви або клопотання у справі, у тому числі особи, яка подала таку заяву, вжитих заходів забезпечення позову та (або) доказів, стадії розгляду справи, місця, дати і часу судового засідання, руху справи з одного суду до іншого є відкритою та підлягає невідкладному оприлюдненню на офіційному вебпорталі судової влади (ст. 8 ЦПК України, ст. 9 ГПК України, ст. 11 КАС України). Також розділом XIV чинного Положення [7] встановлюється перелік інформації, яка повинна бути автоматично оприлюднена на головній сторінці вебпорталу та на сайтах судів по кожній судовій справі. До переліку такої інформації входить також номер судового провадження, предмет позову, інформація щодо особи, яка подала заяву, стадія розгляду справи, а також прізвища або код ЄДРПОУ та найменування сторін спору.

Розділом II Порядку [8] також визначено, що для кожного електронного примірника судового рішення та окремої думки судді формуються такі реєстраційні відомості (серед іншого): стадія розгляду судової справи, номер судового провадження, категорія судової справи. Враховуючи вимоги закону [2], у відкритому доступі не можуть бути опубліковані персональні дані особи, але аналіз критеріїв, які мають бути оприлюднені відповідно до вимог чинних нормативно-правових актів, вказує на наявність унікального ідентифікатора, який повинен оприлюднюватись як в ЄДРСР, так і на вебпорталі судової влади та на вебсайтах судів, яким є номер судового провадження. За інструкціями з діловодства судів цей номер може містити індекс, код суду, номер справи за порядком у поточному році, рік реєстрації, а також інші дані. Тобто цей номер також прив'язаний і до номеру справи.

Сукупність зазначених вище вимог щодо публікації інформації, у тому числі у формі відкритих даних, містить пряму загрозу захисту конфіденційної інформації.

Маючи копію опублікованого у формі відкритих даних, придатних до автоматичної машинної обробки, реєстру судових рішень та використовуючи сучасні методи, доступні фахівцям з інформаційних технологій, можна на постійній основі здійснювати синтаксичний аналіз вебпорталу та вебсторінок судів (парсинг) із використанням спеціалізованих програм або скриптів, з метою збереження даних та їх подальшого аналізу в базі за релевантними значеннями. Враховуючи, що і набір даних в ЄДРСР у формі відкритих даних, і структура вебсторінок є сталими, можна виокремлювати співпадаючі параметри (наприклад, номер справи, номер судового провадження) та за ними здійснювати співставлення інформації з вебсторінок та з ЄДРСР, чим фактично здійснювати деперсоніфікацію судових рішень, що суперечить вимогам закону [2].

Висновки.

1. Наявні законодавчі колізії у сфері регулювання оприлюднення конфіденційної інформації (персональних даних) у текстах судових рішень, які оприлюднюються в ЄДРСР в комплексі з інформацією, яка оприлюднюється на вебпорталі судової влади та на офіційних вебсайтах судів із використанням сучасних засобів інформаційних технологій, створює суттєві ризики щодо оприлюднення конфіденційної інформації (персональних даних) через автоматизоване співставлення текстів деперсоніфікованих судових рішень з інформацією щодо стану розгляду судової справи.

2. Для уникнення можливих порушень у сфері захисту конфіденційної інформації (персональних даних) вбачається за необхідне реалізація двох напрямів: технічного та юридичного. В технічному аспекті необхідно під час створення та забезпечення функціонування вебпорталу судової влади та вебсайтів судів передбачати захист від автоматизованого збирання інформації (парсингу), яка оприлюднюється відповідно до вимог процесуальних кодексів та Порядку [2].

В юридичному аспекті необхідно нормативно закріпити захист від автоматизованого збирання інформації та заборону здійснення автоматичного або автоматизованого збору інформації, оприлюдненої на вебпорталі судової влади та вебсайтах судів, передбачивши відповідні норми в Положенні про ЄСІТС або через внесення змін до Порядку [8], одночасно передбачивши відповідальність за здійснення таких дій відповідно до чинного законодавства у сфері відповідальності за порушення захисту персональних даних (конфіденційної інформації).

3. Необхідно переглянути підходи до регулювання питання публікації інформації у формі наборів відкритих даних, які містяться в ЄДРСР, як із урахуванням основної мети оприлюднення таких наборів даних – відкритість інформації органів державної влади громадянському суспільству та стимулювання економіки через стимулювання ІТ-сектору України та утворення бізнес-моделей, які використовують ці дані, так і з урахуванням мети закону [2] щодо безперешкодного та цілодобового доступу до судових рішень з метою забезпечення відкритості діяльності судів, прогнозованості судових рішень та сприяння однаковому застосуванню законодавства.

4. Законодавчо закріпити заборону здійснювати автоматичні або автоматизовані запити на пошук та копіювання («викачування») БД, що можуть призвести до наслідків, передбачених розділом XVI Кримінального кодексу України (злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку), наразі передбачену лише Правилами роботи з ЄДРСР [9], та привести вимоги постанови [5] у відповідність до цих законодавчих змін.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів», № 2147а-VIII // офіційний вебпортал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2147a-19>.
2. Закон України «Про доступ до судових рішень», № 3262-VI // офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2006 року № 740 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень» // офіційний веб-портал Верховної Ради України (Законодавство України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/740-2006-%D0%BF>.
4. Закон України «Про судоустрій і статус суддів», № 1402-VIII // офіційний веб-портал Верховної Ради України (Законодавство України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 року № 835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» // офіційний веб-портал Верховної Ради України (Законодавство України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF>.
6. Положення про Державну судову адміністрацію України, затверджене рішенням Вищої Ради Правосуддя від 17 січня 2019 року № 141/0/15-19 // офіційний веб-сайт Вищої Ради Правосуддя. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/17092>.
7. Положення про автоматизовану систему документообігу суду, затверджене Радою суддів України в редакції Рішення Ради суддів України від 12 квітня 2018 року № 16 // офіційний веб-портал «Судова влада України». URL: <https://court.gov.ua/sudova-vlada/969076/polozhenniapasds/>.
8. Рішення Вищої ради правосуддя від 19 квітня 2018 року № 1200/0/1518 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру судових рішень» // офіційний вебпортал Вищої ради правосуддя. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/14049>.
9. Правила роботи з Єдиним державним реєстром судових рішень, офіційний вебсайт «Єдиний державний реєстр судових рішень». URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Rules>.